Gemeente Amsterdam

Advies maatregelen hondenoverlast Volgermeerpolder

Aan 5.1. 2. e
Van 5.1, 2, e
Kopie aan Namen kopiehouders

Datum 21 februari 2023

Beste 5.1, 2, e

Hierbij mijn advies over de te nemen maatregelen ter beperking van de hondenoverlast op de Volgermeerpolder.

Achtergrond en aanleiding

De Volgermeerpolder in landelijk Noord tegen Broek in Waterland aan, is een voormalige stortplaats van zwaar chemisch afval . Tussen 2004 en 2011 heeft de gemeente dit gebied van ca 100 ha gesaneerd voor een bedrag van ca. € 100.000.000,-. Een belangrijk onderdeel van het saneringsplan was dat het gebied na sanering bestemd zou worden voor natuur en extensieve recreatie voor mensen uit de omgeving. De natuur ontwikkelt zich goed, met name omdat de waterkwaliteit op de Volgermeerpolder beter is dan in de omgeving. Door het vele water en riet is het gebied zeer geschikt voor water- en rietvogels. De droge delen zijn door het maaibeheer geschikt voor bloemrijk grasland en voor weidevogels.
Ook als recreatiegebied is de Volgermeerpolder geslaagd, vooral bij mensen uit de omgeving is het een populair wandelgebied. Het beperkt aantal parkeerplaatsen en het ontbreken van (horeca) voorzieningen ontmoedigt massatoerisme.
Natuur en recreatie komen echter met elkaar in conflict omdat (loslopende) honden vogels verstoren. Bij de inrichting in 2011 is een balans gezocht waarbij een klein losloopgebied is aangewezen en het meest kwetsbare gebied in het broedseizoen voor honden was verboden. Buiten het broedseizoen en in de rest van het gebied zijn honden toegelaten mits ze zijn aangelijnd. Helaas houden hondeneigenaren zich vaak niet aan deze beperkingen. Honden lopen los en ook in het broedseizoen wordt het kwetsbare gebied honden uitgelaten. Daardoor is het evenwicht tussen natuur en recreatie verstoord en worden de ecologische potenties van het gebied niet waargemaakt en komen vogels er niet of nauwelijks tot broeden. Daarnaast komen er regelmatig klachten van wandelaars die worden lastig gevallen door (loslopende) honden.

De afgelopen jaren is door middel van aanvullende communicatie, het plaatsen van extra borden en door extra handhaving en toezicht geprobeerd om het probleem aan te pakken. Dat is helaas niet goed gelukt, vooral in Coronatijd is de recreatiedruk en daarmee ook het aantal honden toegenomen. Naar verwachting kan het probleem met extra communicatie en toezicht en handhaving niet worden aangepakt. Daarvoor is het gebied te groot en te open en de inzetbare capaciteit te klein.

De problematiek speelt al jaren. De volgende factoren lijken van belang te zijn:

- Het losloopgebied is te klein, onaantrekkelijk en weinig zichtbaar. Daardoor biedt de strook voor veel hondeneigenaren geen aantrekkelijke mogelijkheid. Een betere inrichting en meer verwijzingen zullen dat probleem niet oplossen omdat het gebied te klein blijft;
- Hondeneigenaren die worden aangesproken dat ze zich niet aan de regels houden, geven soms aan dat ze niet wisten dat ze de hond aan de lijn moesten houden of dat het gebied verboden is voor honden in het broedseizoen. Er staan wel borden bij de ingang, maar die worden misschien niet gelezen. We verwachten niet dat we dit probleem kunnen oplossen door het plaatsen van meer of grotere borden. De bestaande borden worden soms vernield of verwijderd;
- De verbodsbepaling in het broedseizoen blijkt niet goed te werken. Dat komt omdat vogels ook buiten het broedseizoen verstoord raken door honden , maar ook omdat mensen met honden die nou eenmaal gewend zijn om een bepaalde route te lopen;
- Het oostelijk en westelijk deel van de Volgermeerpolder worden van elkaar gescheiden door de centrale watergang. Door de situering van de toegangen en de parkeerplaats is het westelijk deel het drukst bezocht.

Figuur 1: huidige situatie: klein losloopgebied westkant, hondenverbod in broedseizoen oostkant

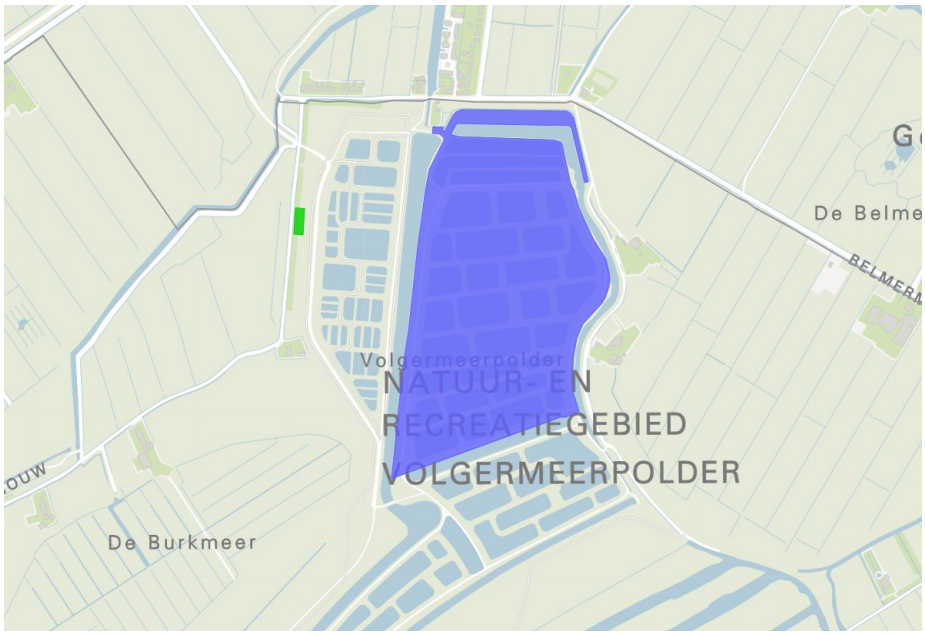

Totstandkoming van dit advies

Zowel de stadsecologen, het Burgerkomitee, diverse burgers, de wijkagent en toezichthouders als de voormalige beheerder (afdeling bodem van G&O) hebben aangegeven dat de huidige situatie niet optimaal is en schadelijk is voor de natuur en wandelaars. Op basis van bovengenoemde elementen heeft de specialist hondenbeleid van de directie Ruimte en Duurzaamheid in samenwerking met de coördinator van de afdeling bodem (voormalig beheerder) enkele scenario's uitgewerkt om de situatie te verbeteren.
Deze scenario's zijn besproken met het Burgerkomitee, de centrale dorpenraad, de wijkagent, de stadsecoloog, Stadswerken als huidig gebiedsbeheerder, en de gebiedsmakelaar. Daarbij zijn de verschillende scenario's beoordeeld op de volgende aspecten:

- Natuur
- Recreatie wandelaars met honden
- Recreatie wandelaars zonder honden
- Handhaafbaarheid
- Benodigde investeringen

Geen enkel scenario scoorde op alle elementen het best, maar toch leek er een scenario uit te komen die als 'grootste gemene deler' aan de meeste belangen recht lijkt te doen. Daarbij wordt zowel het losloopgebied als het beperkingengebied uitgebreid

Vervolgens heeft het Burgerkomitee een alternatief scenario ingediend en is heeft ook de stadsecoloog nog een aanvullend advies gegeven met betrekking tot de weidevogels. Daarbij werd het beperkingengebied respectievelijk kleiner

(om een rondwandeling met honden mogelijk te maken) of groter om de weidevogels te beschermen. In totaal zijn er dus 7 scenario's (zie bijlage). Alle partijen hebben de gelegenheid gehad om op de 7 scenario's te reageren.
Op basis van de bespreking en de argumenten heeft de coördinator bodem dit advies opgesteld.

Resultaat

Ten opzichte van de huidige situatie voorzien alle scenario's in een forse uitbreiding van het losloopgebied. In op één na alle scenario's wordt ook de natuur beter beschermd door het beschermde gebied te vergroten en/of door het gebied het hele jaar rond voor honden te verbieden.

Het grootste dilemma is dat een nauwkeurige afstemming van natuur en recreatie ten koste gaat van duidelijkheid/eenduidigheid en daarmee handhaafbaarheid. Het zou goed mogelijk zijn om zowel de belangen van de natuur als van de recreanten te dienen als men zich maar aan de regels houdt, maar dat is helaas niet het geval.

Er moet een keuze gemaakt worden in de omvang van het losloopgebied en in de status en omvang van het beschermde gebied.
De Volgermeerpolder wordt in tweeën gedeeld door de 'centrale watergang' .
Hieronder wordt advies gegeven over de west en over de oostkant

West

Alle betrokkenen zijn het erover eens dat het losloopgebied aan de westkant moet liggen. In dit gebied liggen de meest gebruikte toegangen tot de Volgermeerpolder en ligt ook de parkeerplaats. Ook het huidige losloopgebiedje ligt aan de westkant. In alle varianten wordt het losloopgebied vergroot. Daarbij is alleen de vraag of we het losloopgebied helemaal uitbreiden tot aan de centrale watergang of alleen tot het meest westelijke fietspad. Argumenten voor het grote gebied zijn natuurlijk dat honden meer renruimte hebben, er weinig borden of afscheidingen hoeven te worden aangebracht en deze situatie duidelijk en makkelijk is voor toezicht. Het nadeel is dat ook het westelijkdeel waardevolle natuur heeft die door de honden verstoord wordt én dat wandelaars en fietsers lastig gevallen kunnen worden door loslopende honden.

Figuur 2: losloopgebied tot aan watergang of niet

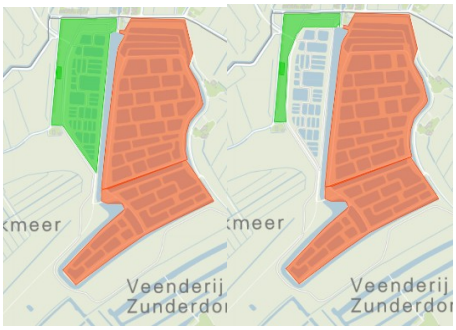

Groen: losloopgebied
Rood: hele jaar voor honden verboden
Overig: honden aangelijnd toegestaan

De tweede vraag is of het natte gebied aan de westkant in het broedseizoen helemaal voor honden verboden moet worden. Ook aangelijnde honden verstoren vogels die daardoor niet tot broeden komen.

Het advies is om het losloopgebied door te laten lopen tot het meest westelijke fietspad. Voor het natte gedeelte en het fietspad naast de centrale watergang geldt voor het hele jaar een aanlijnplicht aangegeven door borden. Het gebed wordt niet extra beschermd in het broedseizoen.

We erkennen daarbij dat handhaving van de aanlijnplicht lastig is, zoals ook nu al blijkt. Maar omdat we wel veel meer ruimte bieden om honden los te laten lopen en we met borden de grenzen kunnen aangeven waardoor mensen ook elkaar kunnen aanspreken hopen we dat het naleefgedrag beter wordt.
Het instellen van een verbod voor honden in het broedseizoen zal nog moeilijker te handhaven zijn en we verwachten daar weinig draagvlak voor bij hondeneigenaren. Het lijkt duidelijker om het westelijk deel meer op recreatie te richten en de natuur in het oostelijk deel beter te beschermen.

Oost

Waar in het westelijk deel de recreatie meer ruimte krijgt, kan de natuur ten oosten van de centrale watergang beter worden beschermd. Een belangrijk voorstel daarbij is om het gebied het hele jaar rond voor honden te verbieden. Ten eerste levert dat een betere bescherming voor de vogels die ook buiten het formele broedseizoen broeden en hun jongen voeden. Ten tweede is een compleet verbod duidelijker en beter handhaafbaar. Het oostelijk gebied is met water en hekken duidelijk afgescheiden van het westelijk deel. Voor het idee om

het oostelijk deel het hele jaar rond voor honden te verbieden is een breed draagvlak.

Voor het oostelijk deel is de belangrijkste keuze hoe groot het hondenverbodsgebied moet zijn. Bij de grootste variant is het hele natte gedeelte plus de koeienweide (weidevogels) beschermd, maar kunnen hondeneigenaren het gebied van west naar oost door te steken.

Bij de kleinste variant bestaat die doorsteekmogelijkheid er wel, maar is slechts de helft van het waardevolle gebied beschermd. Het Burgerkomitee heeft uiteraard een voorkeur voor de eigen variant met een kleiner verbodgebied vanwege de doorsteekmogelijkheden voor mensen met honden naar de Belmermeerdijk. Stadswerken en de stadsecoloog kiezen voor het grootste verbodsgebied vanwege de bescherming van de vogels.

Figuur 3: Klein (burgerkomitee) en groot (stadsecoloog en stadswerken) verbodsgebied met al dan geen doorsteek voor honden

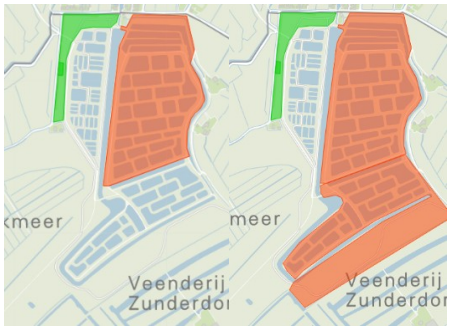

Groen: losloopgebied
Rood: hele jaar voor honden verboden
Overig: honden aangelijnd toegestaan

In theorie kunnen de natuurbelangen en de belangen van hondeneigenaren die een langere wandeling willen maken, (of omwonende hondeneigenaren aan de Belmermeerkant) worden verenigd door één doorsteekroute te realiseren. Dat werkt echter alleen als hondeneigenaren zich aan de beperkingen houden.

Het advies is daarom om voor het oostelijk deel uit te gaan van het grootste verbodsgebied met één doorgang voor wandelaars met honden aan de lijn. Deze maatregel wordt ingevoerd en 2 jaar lang gemonitord. Als blijkt dat er nog steeds honden in het verbodsgebied komen, worden de restricties voor honden opgevoerd en wordt het gehele oostelijk gebied het gehele jaar door verboden voor honden. Ook dat wordt 2 jaar lang gevolgd. Mocht ook dat niet werken dan zal het gehele oostelijk gebied ontoegankelijk worden gemaakt voor

wandelaars. Dit besluit en ook de mogelijke escalatie wordt uitgebreid gecommuniceerd.

Samenvatting advies

De huidige situatie voor op de Volgermeerpolder is niet optimaal. Er zijn te weinig losloopmogelijkheden voor honden en mede daardoor houden hondeneigenaren zich niet aan de regels. Daardoor raken vogels verstoord en broeden er minder vogels dan zonder honden het geval zou zijn. In overleg met zowel het Burgerkomitee, de centrale dorpenraad, de stadsecoloog, de toezichthouder en de gebiedsbeheerder hebben de adviseur hondenbeleid (5.1, 2, e) en de coördinator nazorg Volgermeerpolder verschillende scenario's uitgewerkt en voorgelegd. Alle scenario's en adviezen meegewogen is dit het advies:
Westkant: Uitbreiden losloopgebied tot aan fietspad;
Oostkant: Instellen jaarrond verbodsgebied voor honden in het gehele gebied ten oosten van de centrale watergang en inclusief 'koeienweide' met uitzondering van doorsteek van Westkant naar Belmermeerdijk.
Monitoring en escalatie: monitoring door verzamelen van waarnemingen door beheerders, toezichthouders en burgers. Als gebruiksbeperkingen niet worden gevolgd, zullen de maatregelen stapsgewijs worden aangescherpt.
Communicatie: Brede communicatie van deze besluiten op borden, websites en buurtkranten.
Investering: plaatsen en aanpassen borden. Aangezien deze variant niet als zodanig is besproken is het advies om deze besluiten aan de stadsdeelcommissie ter bespreking voor te leggen.

Te nemen besluiten

Aan de westkant: uitbreiden hondenlosloopgebied;
Aan de westkant: instellen en uitbreiden verbodsgebied.
Instemmen met monitoring en escalatie